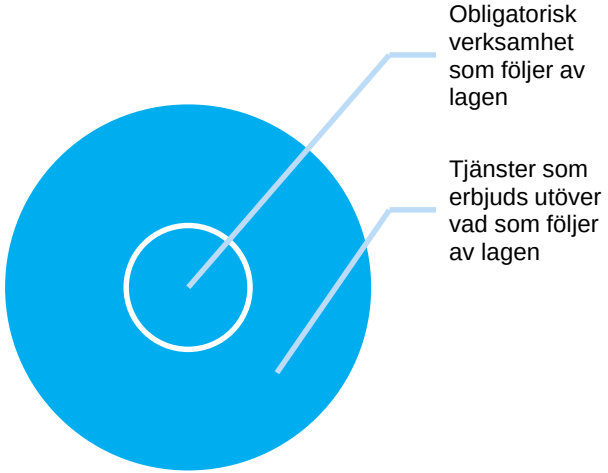
Färdtjänsten – hur har lagstiftaren tänkt?

Färdtjänstnämndens utbildningsdag
2019-02-22

Pernilla Borg
Daniel Angermann

Allmänna utgångspunkter

- Färdtjänst är obligatorisk kommunal verksamhet.
- Färdtjänstlagen är en ramlag.
- Kommunens skyldigheter framgår av lagen.
- Kommunen får utforma detaljer.

Från bistånd till kollektivtrafik

> *Färdtjänst skall inte längre primärt behandlas som en form av bistånd för att uppnå skälig levnadsnivå eller på annat sätt vara en del av socialtjänsten. Även om den alltjämt är ett uttryck för social omsorg skall den i huvudsak behandlas som en trafikpolitisk fråga i syfte att bidra till en tillfredsställande trafikförsörjning också för funktionshindrade (prop. 1996/97:115, s. 35).*

- Komplement till kollektivtrafiken
- Ej bistånd
- Ej individuell transportservice

Färdtjänst är en kommunal angelägenhet

- Varje kommun ansvarar, såvitt gäller kommuninvånarna, för att färdtjänst av god kvalitet anordnas inom kommunen och, om det finns särskilda skäl, mellan kommunen och en annan kommun. En kommun **får** för sina kommuninvånare anordna färdtjänst också i eller mellan andra kommuner.

- Särskilda skäl: Tillståndshavaren har sitt arbete i grannkommun eller måste göra en nödvändig serviceresa till en närliggande kommun.

Kommunen får överlåta sina uppgifter enligt färdtjänstlagen

- Kommunen får under vissa förutsättningar överlåta sina uppgifter enligt färdtjänstlagen till den regionala kollektivtrafikmyndigheten (RKTM) i länet, 4 § FtjL.
    - Praktiskt om många kommuner finns inom litet geografiskt område
    - Incitament för RKTM att göra tillgänglighetsanpassningar
- I Stockholms län är regionen RKTM. Regionens uppgifter som RKTM avseende färdtjänst fullgörs av färdtjänstnämnden.

Förutsättningar för färdtjänsttillstånd

- Funktionshinder som inte är endast tillfälligt medför
- väsentliga svårigheter

    - att förflytta sig på egen hand
      eller
    - att resa med allmänna kommunikationsmedel

Inte endast tillfälligt funktionshinder

- Ett funktionshinder är inte endast tillfälligt om det varar längre än tre månader, RÅ 2007 ref. 27.

Väsentliga svårigheter

0 50 100

omöjligt

synnerligen svårt

väsentliga svårigheter

vissa svårigheter

inte obehindrat

inga svårigheter

Svårigheterna måste vara en följd av funktionshindret

- Motsatsvis ger svårigheter som inte beror på funktionshinder inte rätt till färdtjänst.
    - Dåligt utbyggd eller obefintlig kollektivtrafik
    - Bristande mognad hos små barn

Barns rätt till färdtjänst

- Om den sökande är under 18 år ska prövningen av rätten till färdtjänst göras i förhållande till barn i motsvarande ålder utan funktionshinder
    - Barnets svårigheter beror huvudsakligen på funktionshinder
    - Barnets svårigheter beror huvudsakligen på den för åldern typiska utvecklingsnivån och mognaden

Tillgängligheten av allmänna kommunikationsmedel påverkar rätten till färdtjänst

> *”Är de allmänna kommunikationerna så utformade att det är rimligt att kräva att även en funktionshindrad person skall kunna använda dem, föreligger ingen rätt till färdtjänst (prop. 1996/97:115 s. 78)*

Färdtjänsttillståndet gäller inte för vissa transporter

- Transporter som av ”någon annan anledning” bekostas av det allmänna
  - Sjukresor
- Resor i tjänsten
- Resor *inom* en verksamhet

Ledsagare

- Om tillståndshavaren inte klarar att genomföra färdtjänstresan på egen hand, ska färdtjänsttillståndet gälla även ledsagaren
  - Behovet av ledsagare måste vara knutet till själva resan och inte t.ex. vistelsen vid resmålet.
  - Tolk, bärhjälp och annan personlig hjälp före och i anslutning till resan ger inte rätt till ledsagare.

Färdtjänsttillståndets varaktighet

- Tillstånd utan tidsbegränsning (tills vidare)
- Tillstånd med tidsbegränsning (viss tid)

Kravet på ”god kvalitet” inom färdtjänsten

Moderna transporter, prop. 2005/06:160, s. 244 ff.

- Kravet på god kvalitet gäller både privat och offentlig verksamhet samt såväl myndighetsutövning som övrig verksamhet.
  - färdtjänstberättigade bemöts på ett korrekt sätt
  - transporten sker på ett trafiksäkert sätt
  - skäliga hämtningstider
  - fordon kommer i tid
  - prövningen av tillstånd till färdtjänst, villkor m.m. sker på ett objektivt och korrekt sätt i enlighet med den lagstiftning som gäller
  - verksamheten utvecklas och säkras fortlöpande
  - personalen har den utbildning som krävs och får kompetensutveckling
- God kvalitet är till sin natur svårdefinierbart och lämpar sig därför varken för närmare författningsreglering eller domstolsprövning.

Föreskrifter och villkor i färdtjänsttillståndet

- Ett tillstånd till färdtjänst får i skälig omfattning förenas med föreskrifter om
  - vilket färdsätt som får användas
  - inom vilket område resor får göras
  - hur många resor tillståndet omfattar

- *”Skälighetsprövningen bör ha sin utgångspunkt i frågan om undantaget från samplanerat resande är nödvändigt för att ändamålet med färdtjänsttillståndet, att bidra till en tillfredsställande trafikförsörjning också för funktionshindrade, inte skall förfelas i det enskilda fallet (jfr. prop. 1996/97:115, s. 35).”* KR i Sthlm (4813-06, 5826-06, 762-07, 6964-07)

Färdtjänsttillståndet innehåller föreskrifter och villkor

- Färdsätt
  - Typ av fordon
  - Tillståndshavarens placering i fordonet (framsäte, fri placering)
  - Samplanering / undantag från samplanering
- Geografiskt område
  - Stockholms län
  - Arbetsresor över länsgränsen
  - Utomlänsresor
- Antal resor
  - Grundtilldelning
  - Kvartalstilldelning
  - Extra tilldelning

Begränsning av antalet resor - kommunalekonomiska aspekter

> *Den, i jämförelse med riksfärdtjänsten, generösare lagstiftningen om färdtjänst innebär ett större behov att av **kommunalekonomiska** och andra skäl kunna förena ett tillstånd med föreskrifter.*
> *Prop. 1996/97:115, s. 52.*

> *Möjligheten att kunna förena ett tillstånd till färdtjänst med föreskrifter om antalet resor tar hänsyn till bl.a. den **kostnadsaspekt** som anförts av vissa andra remissinstanser. - Systemet med en rätt till färdtjänst och möjligheten att kunna förena tillstånd till färdtjänst med föreskrifter får, enligt regeringens mening, anses utgöra en avvägning mellan dessa motstående intressen.*
> *Prop. 2005/06:160, s. 256.*

Väsentliga resor

- Sådana resor som kan anses vara väsentliga för tillståndshavarens får begränsas till antalet endast om det finns synnerliga skäl.

- Exempel på väsentliga resor
  - Arbetsresor
  - Resor till vissa studier, t.ex. universitetsstudier eller yrkesutbildningar
  - Förälders resor till barnets daghem och förskola
  - Resor till dagverksamhet enligt socialtjänstlagen (2001:453)
  - Resor till daglig verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS

  Uppräkningen är inte uttömmande (prop. 2005/06:160, s. 258).

- RegR mål 8428-08, Resor till judoträning inte väsentliga
  - *De i förarbetena angivna exemplen avser alla sådana resor som krävs för att den enskilde ska ha en fungerande vardag, dvs. de är en förutsättning för den dagliga livsföringen och till sin karaktär sådana att de inte låter sig begränsas till antalet utan måste företas i den omfattning verksamheten förutsätter. Däremot omfattas inte resor till fritids-, motions- och rekreationsaktiviteter m.m., även om de för den enskilde är väsentliga genom den möjlighet till förbättrade livsvillkor de ger.*

Avgifter

- Avgifterna skall vara skäliga och får inte överstiga tillståndsgivarens självkostnader
    - 76 kronor/påbörjad 30 km
    - Högkostnadsskydd motsvarande månadskostnaden för 30-dagarskort

Återkallelse av färdtjänsttillstånd

- Tillståndshavaren uppfyller inte längre kraven för färdtjänsttillstånd
  - Bättre hälsotillstånd
  - Anpassad kollektivtrafik

- Allvarliga eller upprepade överträdelser av de föreskrifter och villkor som gäller för färdtjänsten.

Överklagande

- Färdtjänstnämndens beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol
    - Tillstånd till färdtjänst
    - Rätt till ledsagare
    - Beslutade föreskrifter och villkor (t.ex. samplanering, antal resor)
    - Återkallelse av färdtjänsttillstånd

Sekretess och tystnadsplikt inom Färdtjänsten

Pernilla Borg
Daniel Angermann

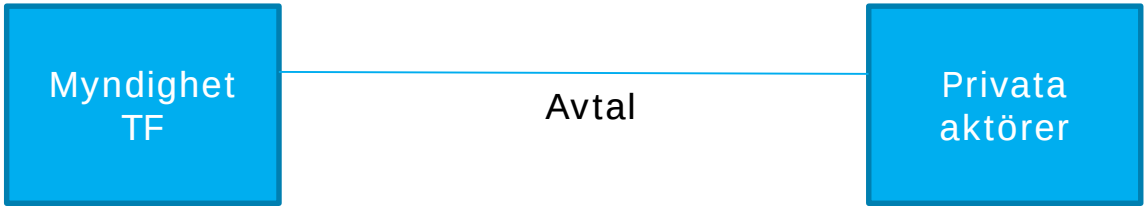
Sekretess? – Tystnadsplikt?

- Sekretess följer bara av lag
- Tystnadsplikt följer av lag och/eller avtal

Innebär att man varken i ord, handling eller skriftligen får lämna ut uppgifter om någons personliga förhållanden.

Vad gäller för våra leverantörer?

Offentlighetsprincipen-
29 kap 6 § OSL gäller
färdtjänst

Sekretessbrytande
29 kap 7 § OSL

- Tystnadsplikt enligt 15 § färdtjänstlagen
- Avtal om tystnadsplikt för varje medarbetare

29 kap 6 §

Tillstånd för färdtjänst

6 § Sekretess gäller i **ärende om tillstånd till färdtjänst** eller riksfärdtjänst enligt lagen (1997:736) om färdtjänst och lagen (1997:735) om riksfärdtjänst för uppgift om en **enskilds personliga förhållanden**, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men. För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Huvudregel sekretess

Sekretessen inom färdtjänsten är uppbyggd enligt det strängare s.k. omvända skaderekvisitet. Man utgår ifrån att det är sekretess.

Sekretess gäller om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan skada.

29 kap 7 §

Sekretessbrytande bestämmelse

7 § Sekretessen enligt 6 § hindrar inte att uppgift lämnas till en enskild enligt vad som föreskrivs i lagen (1997:736) om färdtjänst och lagen (1997:735) om riksfärdtjänst.

Vilka omfattas av undantaget i 29 kap 7§ OSL?

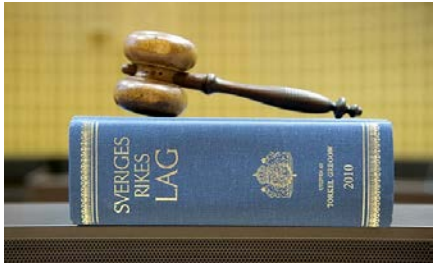
Medarbetare på

- Beställningscentraler
- Taxibolag
- Kund

Tystnadplikt – vad säger lagen?

15 § i lag om färdtjänst

Personer som är eller har varit verksamma inom enskild verksamhet som bedrivs yrkesmässigt och som omfattas av denna lag får **inte obehörigen röja** vad de i verksamheten fått veta om någons personliga förhållanden.

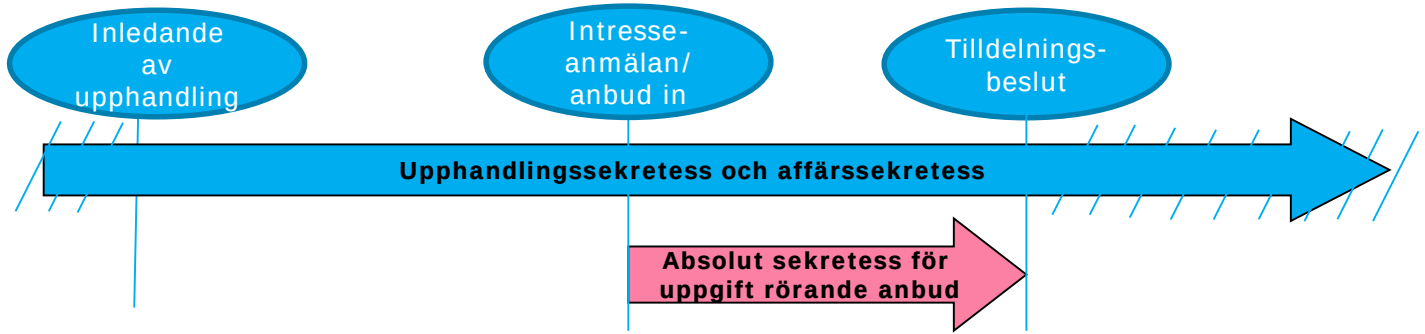
Vad är ”inte obehörigen röja” ?

Får dela information med behörig person.

Med behörig avses:
1. person som också är bunden av tystnadsplikt.
2. person som informationen gäller eller dennes ombud.

Hur överförs uppgifterna?
-> Muntligen, krypterad epost eller post till folkbokföringsadressen

Sekretessen i upphandlingar och affärsrelationer

Upphandlingssekretess

- till skydd för det allmännas ekonomiska intressen

Affärssekretess

- till skydd för leverantör/anbudsgivare

Anbudssekretess

- Absolut sekretess för ALLT som rör anbud, t.ex. priser, namn på anbudsgivare, antal anbudsgivare, etc.

Upphandlings- och anbudssekretess

- Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till ärende om förvärv, överlåtelse, upplåtelse eller användning av egendom, tjänst eller annan nyttighet, om det kan antas att det allmänna lider skada om uppgiften röjs (19 kap 3 § 1 st OSL).
  - Benämns ofta som ”normal” eller ”vanlig upphandlingssekretess”.
- Uppgift som rör anbud får inte i något fall lämnas till någon annan än den som har lämnat anbudet förrän alla anbud offentliggörs eller beslut om tilldelning fattats eller upphandlingen på annat sätt avslutats (19 kap 3 § 2 st OSL).
  - Benämns som ”absolut upphandlingssekretess” eller ”absolut anbudssekretess”.

Påföljder

- Brott mot tystnadsplikten (20 kap. 3 § brottsbalken) och kan ge böter eller fängelse i högst ett år.
- Kan få arbetsrättsliga konsekvenser

Frågor?

Tack för oss!